

КРАЄЗНАВСТВО

НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

2' 2011

Заснований 1927 року Українським комітетом
краєзнавства, репресований у 1930 році.
Відроджений 1993 року з ініціативи
Національної спілки краєзнавців України.

Головний редактор
Петро Тронько

Редакційна колегія
Олег Бажан —
заступник
головного редактора

Лев Баженов
В'ячеслав Горбик
Віктор Даниленко
Володимир Дмитрук —
відповідальний секретар

Олександр Завальнюк
Віктор Звагельський
Григорій Клепак
Олександр Лисенко

Руслана Маньковська
Андрій Непомнящий
Віктор Прокопчук
Олександр Реєнт

Олександр Рубльов
Віктор Савчук —
заступник головного
редактора

Анатолій Ситник
Тарас Чухліб
Ганна Швидько

Засновники:
Національна спілка
краєзнавців України,
Інститут історії
України НАН України

Поштова адреса:
01001, м. Київ-1,
вул. Грушевського, 4, кім. 212
тел. 278-53-05,
279-13-88

Електронна пошта:
bazhanclio@ukr.net

2
2011

ЗМІСТ

ЛІТОПИС УКРАЇНСЬКОГО КРАЄЗНАВСТВА

Геннадій Каушилієв (м. Сімферополь)	
КРАЄЗНАВЧІ СТУДІЇ ВІТЧИЗНЯНИХ МАНДРІВНИКІВ	
В КРИМУ (30–50-і рр. XIX ст.)	6
Валерій Левченко (м. Одеса)	
КРАЄЗНАВСТВО В ОДЕСЬКОМУ ІНСТИТУТІ	
НАРОДНОЇ ОСВІТИ (1920–1930 рр.): СТАНОВЛЕННЯ,	
НАПРЯМИ, ТРАДИЦІЇ	14

ДО 70-РІЧЧЯ ПОЧАТКУ ВЕЛИКОЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ ВІЙНИ

Олег Бажан (м. Київ)	
ЗАВТРА БУЛА ВІЙНА АБО СПЕЦПОВІДОМЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ	
ПРИКОРДОННИХ ВІЙСЬК НКВС УРСР ПРО ВОЄННІ	
ПРИГОТУВАННЯ НІМЕЧЧИНИ НАПЕРЕДОДНІ ВЕЛИКОЇ	
ВІТЧИЗНЯНОЇ ВІЙНИ	26
Петро Тронько (м. Київ)	
ПЕРШІ БАРИКАДИ ВІЙНИ	33
Галина Денисенко (м. Київ)	
КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА У ФОРМУВАННІ	
ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ: ПОДІЇ 1941-1942 рр.	
В ПАМ'ЯТКАХ	40
Ігор Андрухів (м. Івано-Франківськ)	
ПОДІЇ НА СТАНІСЛАВЩИНІ В ПЕРШІ ДНІ	
НІМЕЦЬКО-РАДЯНСЬКОЇ ВІЙНИ	56
Микола Михайлуца (м. Одеса)	
ПІВДЕННА БЕССАРАВІЯ: РІК РАДЯНІЗАЦІЇ	
І ПЕРШІ ДНІ ВІЙНИ	64
Василь Щетников (м. Одеса)	
1941-Й РІК: ПОГЛЯД РУМУНСЬКИХ ДОСЛІДНИКІВ	
(ЗА МАТЕРІАЛАМИ ЧАСОПІСУ «ІСТОРИЧНЕ ДОСЬЄ»)	73
Марина Дубик (м. Київ)	
НАСТРОЇ НІМЕЦЬКИХ СОЛДАТ ВЛІТКУ 1941 РОКУ	
ЗА ЛИСТАМИ З ФРОНТУ	79

МУЗЕЙНИЦТВО В УКРАЇНІ: ІСТОРІЯ ТА ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ

- *Улькера Асанова (м. Одеса)*
- СТВОРЕННЯ НОВИХ ЕКСПОЗИЦІЙ У КРИМСЬКИХ
- МУЗЕЯХ (ПЕРША ПОЛОВИНА 20-х рр. ХХ СТОЛІТТЯ) 199
- *Файна Рябчикова (м. Луцьк)*
- КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЯ ТА ПОПУЛЯРИЗАТОРСЬКА
- ДІЯЛЬНІСТЬ ЕТНОГРАФІЧНОГО ВІДДІЛУ
- ВОЛИНСЬКОГО НАУКОВО-ДОСЛІДНОГО МУЗЕЮ
- (1920-1931 рр.) 208
- *Віктор Савчук (м. Кам'янець-Подільський)*
- МУЗЕЇ УКРАЇНИ ЯК ЦЕНТРИ КРАЄЗНАВЧОЇ РОБОТИ
- В 20-х – 30-х рр. ХХ ст. 216

ДО 300- РІЧЧЯ ОЛЕШКІВСЬКОЇ СІЧІ

- *Тарас Чухліб (м. Київ)*
- ПЕРЕДІСТОРІЯ ОЛЕШКІВСЬКОЇ СІЧІ:
- ПОЛІТИЧНІ ПРИЧИНИ ПЕРЕХОДУ
- ЗАПОРОЖЦІВ ПІД ЗВЕРХНІСТЬ
- КРИМСЬКОГО ХАНСТВА (1709 – 1711 рр.) 223
- *Олександр Гуржій (м. Київ)*
- ОЛЕШКІВСЬКА СІЧ (1711-1728 рр.)
- У РОСІЙСЬКО-ТУРЕЦЬКО-ПОЛЬСЬКОМУ ТРИКУТНИКУ 230
- *Ганна Швидько (м. Дніпропетровськ)*
- НА РУЇНАХ ОЛЕШКІВСЬКОЇ СІЧІ:
- РОЗДУМИ МАНДРІВНИКА СЕРЕДИНИ ХІХ ст.
- ЩОДО ЗБЕРЕЖЕННЯ ПАМ'ЯТОК
- ЗАПОРОЗЬКОГО КОЗАЦТВА 236
- *Олена Титова (м. Київ)*
- АРХЕОЛОГІЧНЕ ВИВЧЕННЯ ОЛЕШКІВСЬКОЇ СІЧІ
- НИЗОВОГО ДНІПРА 240
- *Арнольд Сокульський (м. Запоріжжя)*
- ДО ПИТАННЯ ПРО ЛОКАЛІЗАЦІЮ ТА АРХІТЕКТУРНЕ
- ОБЛАШТУВАННЯ ОЛЕШКІВСЬКОЇ СІЧІ 248

ВІТЧИЗНЯНЕ ПАМ'ЯТКОЗНАВСТВО: ТРАДИЦІЇ, ДОСВІД, ПЕРСПЕКТИВИ

- *Тетяна Григор'єва (м. Київ)*
- З ІСТОРІЇ СТВОРЕННЯ ЗАКОНУ ПРО
- ЗБЕРЕЖЕННЯ ПАМ'ЯТОК СТАРОВИНИ
- (ЗАКІНЧЕННЯ. ПОЧАТОК В № 1 за 2005 р.;
- № 1 –4 за 2008 р.; № 3-4 за 2009 р.) 250
- *Лариса Федорова (м. Київ)*
- СТЕЛЛЕЦЬКИЙ БОРИС СЕМЕНОВИЧ –
- МАЛОВІДОМИЙ ДІЯЧ ПАМ'ЯТКООХОРОННОГО
- РУХУ В УКРАЇНІ 263

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ У СВІТЛІ РЕГІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

- *Віктор Звагельський (м. Суми)*
- ПОЛЕ У “СЛОВІ О ПОЛКУ ІГОРЕВИМ”
- ТА ДАВНЬОРУСЬКИХ ЛІТОПИСАХ 275

<i>В'ячеслав Кушнір (м.Одеса)</i> РУШНИКИ УКРАЇНЦІВ НИЖНЬОГО ПОДУНАВ'Я: ТРАДИЦІЇ І ІНОВАЦІЇ	282
<i>Оксана Обметко (м. Київ)</i> ВПЛИВ СТАНОВОГО ЧИННИКА НА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМСТВ В ОСТАННІЙ ЧВЕРТІ ХІХ ст	289
<i>Віктор Шабельніков (м. Донецьк)</i> УТВОРЕННЯ ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ ТА ЇЇ АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ УСТРІЙ (1932 – ЧЕРВЕНЬ 1941 рр.).....	299
<i>Юрій Сорока (м. Київ)</i> ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКЕ ПРОТИСТОЯННЯ НА ВОЛИНІ У 1943 РОКУ	301
<i>Леся Рева (м. Київ)</i> РЕГІОНАЛЬНІ ДЖЕРЕЛА ЛІТЕРАТУРНОЇ БІОГРАФІКИ (НА ПРИКЛАДІ ВЕЛИКОЇ ВОЛИНИ – ЖИТОМИРЩИНИ).....	306
НАЦІОНАЛЬНА СПІЛКА КРАСЗНАВЦІВ: ПАНОРАМА СУЧАСНОГО ЖИТТЯ	
<i>Олександр Гончаров (м. Київ)</i> ПЛЕНУМ ПРАВЛІННЯ КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ СПІЛКИ КРАСЗНАВЦІВ УКРАЇНИ.....	322
<i>Валерій Левченко, Микола Михайлуца (м.Одеса)</i> ІІІ МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ «ПІВДЕНЬ УКРАЇНИ: ЕТНОІСТОРИЧНИЙ, МОВНИЙ, КУЛЬТУРНИЙ ТА РЕЛІГІЙНИЙ ВИМІРИ»	325
НАУКОВА ІНФОРМАЦІЯ	
<i>Олександр Бонь, Євген Ковальов (м. Київ)</i> КИЇВ У СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ ХІХ–ХХІ СТОЛІТТЯ:НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ КОНТЕКСТ»	330
<i>Ігор Сердюк (м. Полтава)</i> ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ «Х КОСТОМАРІВСЬКІ ЧИТАННЯ»	332
ОГЛЯДИ	
<i>Юрій Мицик (м. Київ)</i> ЦІННЕ ФОЛЬКЛОРИСТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	336
<i>Євген Сінкевич (м. Миколаїв)</i> ПОГЛЯД У ГЛИБИНУ СТОЛІТЬ	337
<i>Олександр Реснт (м. Київ)</i> ПУТІВНИК ІЗ КРИМСЬКОГО КРАСЗНАВСТВА 20-Х РОКІВ МИНУЛОГО СТОЛІТТЯ	338
ВИМОГИ ЩОДО ОФОРМЛЕННЯ СТАТЕЙ, ЩО ЇХ НАДАЮТЬ АВТОРИ ДО ЖУРНАЛУ “КРАСЗНАВСТВО”	340
ПРО АВТОРІВ	341